

СЕКЦІЯ 1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ТА ТИПОЛОГІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК УМОВИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

MAIN APPROACHES AND TYPES OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS AS CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF REGIONAL LABOR MARKETS IN UKRAINE

У статті теоретично узагальнено основні підходи і типологізації публічно-приватного партнерства як умови розвитку регіональних ринків праці в Україні. Висвітлено специфічні передумови, які є необхідними для ефективної реалізації проєктів публічно-приватного партнерства, котрі здатні поживити ринок праці в регіонах України. На основі аналізу та узагальнення наукових джерел інформації виявлено детермінанти, які визначатимуть подальшу типологізацію публічно-приватного партнерства як умови розвитку регіональних ринків праці в сучасних умовах; виокремлено та схарактеризовано три основні форми публічно-приватного партнерства. За допомогою узагальнення і систематизації наукових джерел визначено шляхи для оптимізації інституційного середовища публічно-приватного партнерства. Особлива увага приділена питанням недостатньої популярності договорів публічно-приватного партнерства та складнощам укладення та реалізації договорів публічно-приватного партнерства. Але за матеріалами сучасних ресурсів та нормативних документів зазначено, що слід очікувати поживлення і активізації проєктів та договорів публічно-приватного партнерства на тлі повоєнного відновлення України, релокації бізнесів та інфраструктурних змін, що відбулися в нашій країні на тлі повномасштабної війни. За результатами аналізу передумов типологізації проєктів публічно-приватного партнерства в регіонах України, обґрунтовано, що їх активізація може стати дієвим інструментом розвитку локальних ринків праці, а також освіти в громаді та покращення рівня життя населення. На основі узагальнення та систематизації наукових джерел визначено три основні форми публічно-приватного партнерства: економічне, правове та організаційне, надано поняття їхньої сутності. В результаті аналізу вдалося виявити особливості реалізації подібних проєктів в окремих галузях економічної діяльності у формі принципів їх реалізації, джерел фінансування, вартості проєктів, очікуваного ефекту для учасників тощо.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, ринок праці, інституційне середовище, договори публічно-приватного партнерства.

The article theoretically summarizes the main approaches and typologization of public-private partnership as conditions for the development of regional labor markets in Ukraine. The specific prerequisites necessary for the effective implementation of public-private partnership projects that can revive the labor market in the regions of Ukraine are highlighted. Based on the analysis and generalization of scientific sources of information, determinants are identified that will determine the further typologization of public-private partnership as conditions for the development of regional labor markets in modern circumstances; three main forms of public-private partnership are identified and characterized. By generalizing and systematizing scientific sources, ways to optimize the institutional environment of public-private partnership are defined. According to the results of the analysis of the prerequisites for the typologization of public-private partnership projects in the regions of Ukraine, it is proved that their activation can become an effective tool for the development of local labor markets, as well as education in society and improving the standard of living of the population. Special attention is paid to the issues of insufficient popularity of public-private partnership agreements and the difficulties of concluding and implementing public-private partnership agreements. But according to the materials of modern resources and regulatory documents, it is indicated that we should expect revival and activation of public-private partnership projects and contracts against the background of the post-war recovery of Ukraine, the relocation of businesses and infrastructural changes that took place in our country against the background of a full-scale war. Based on the generalization and systematization of scientific sources, three main forms of public-private partnership are defined: economic, legal and organizational, and the concept of their essence is provided. As a result of the analysis, it was possible to identify the specifics of the implementation of such projects in certain sectors of economic activity in the form of the principles of their implementation, sources of financing, the cost of projects, the expected effect for participants, etc.

Key words: public-private partnership, labor market, institutional environment, public-private partnership agreements.

УДК 336.225.2(477)
DOI <https://doi.org/10.32782/rma2663-5240-2023.37.1>

Власова Н.С.
аспірантка кафедри публічного управління та митного адміністрування
Університет митної справи та фінансів

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проєкти публічно-приватного партнерства створюють цілий комплекс переваг для

всіх його учасників, однак фактичні дані про кількість та обсяги таких проєктів свідчать про недостатню їх поширеність в Україні. Особливо

тривожними виглядають показники у розрізі проектів публічно-приватного партнерства, котрі перебувають в стані реалізації: більшість угод проходять тривалий процес узгодження, зміни вартості проекту, що призводить до перегляду умов укладених раніше договорів.

Серед основних причин недостатньої популярності договорів публічно-приватного партнерства у вітчизняних інвесторів, крім їх високої вартості, варто вважати також складну процедуру укладання відповідних угод та недостатність інституційного забезпечення даного процесу. Процедура створення такого проекту починається із визначення доцільності його реалізації, котрий здійснюється на підставі Концептуальної записки уповноважених органів управління об'єктом, котрий може стати центром відносин публічно-приватного партнерства. Така записка подається до органу управління уповноваженої установи, а у окремих випадках розпорядження державним майном – до Кабінету Міністрів України. Положення концептуальної записки детально аналізуються та встановлюється доцільність здійснення майбутньої концесії чи іншої форми партнерства.

Конкурс на реалізацію проекту проводиться на загальних підставах, однак ініціатор

має певні переваги та гарантії. Зокрема, саме з ініціатором партнерства може бути укладено угоду концесії, але на умовах переможця конкурсу. Якщо такі умови ініціатора партнерства не влаштовують, то він може претендувати на компенсацію витрат з підготовки техніко-економічного обґрунтування та конкурсних документів від переможця даного конкурсу [5].

Складнощі укладення та реалізації договорів публічно-приватного партнерства, особливо на регіональному рівні, зумовлюються також недостатнім розвитком інституційного середовища. Так, конкурсна Комісія, наприклад, не може бути утворена без участі представників профільних міністерств і відомств. Тобто виключно на рівні територіальних громад. Хоча, всі органи виконавчої влади мають свої представництва в регіонах у формі спеціалізованих департаментів чи управлінь. На наш погляд, така ситуація також суперечить фундаментальним основам децентралізації влади в Україні та дерегуляції ведення бізнесу. Відповідно, інституційне середовище публічно-приватного партнерства в регіонах може бути удосконалене шляхом скорочення кількості учасників процесу та оптимізації взаємозв'язків між ними (рис. 1).

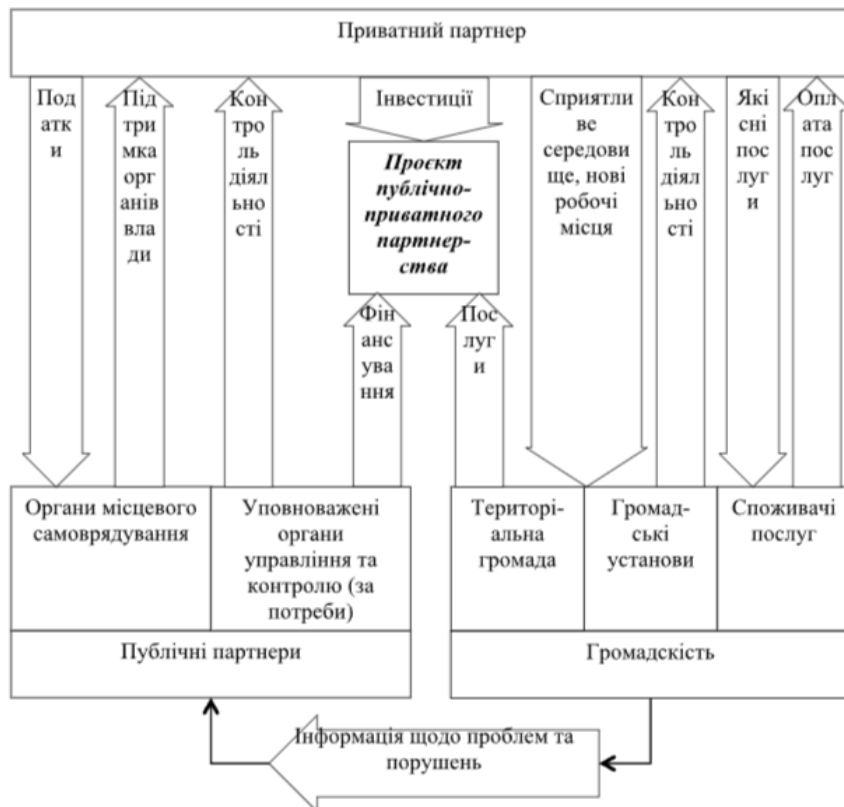

Рис. 1. Оптимізація інституційного середовища публічно-приватного партнерства

В найближчій перспективі варто очікувати активізації проєктів та договорів публічно-приватного партнерства на тлі повоєнного відновлення України, релокації бізнесів та інфраструктурних змін, що відбулися в нашій країні на тлі повномасштабної війни. Так, ще в червні 2022 року міністерством економіки оголошено про запуск пілотних проєктів такого партнерства у Львівській, Одеській та Харківській областях [6].

Станом на вересень 2022 року, за аналітичними даними сервісу з пошуку роботи Work.ua, ринок праці в регіонах України активно відновлювався: «найбільше вакансій наразі у Київській (+27%), Львівській (+17%), Дніпропетровській (+15%), Одеській (+26%) та Івано-Франківській (+24%) областях. Також активно зростають пропозиції роботи у Сумській (+28%), Житомирській (+28%) та Полтавській області (+25%). (показники наведено в порівнянні із червнем 2022 року). У Львівській та Івано-Франківській областях кількість вакансій сягнула 94% від показників до повномасштабного вторгнення – серпня 2021 року. У центрі та на півдні України ринок праці відновився на третину» [8].

Для ефективної реалізації проєктів публічно-приватного партнерства, котрі здатні поживити ринок праці в регіонах України, необхідним є створення ряду специфічних передумов:

- готовність органів місцевого самоврядування до змін та розвитку, плідної ефективної та швидкої роботи, політичної волі та спроможності до діалогу із суспільством;
 - наявність обґрунтованої стратегії розвитку окремої територіальної громади, котра ґрунтується на її особливостях, сильних та слабких сторонах;
 - реалістичність оцінок власного економічного, інвестиційного, майнового, кадрового та споживчого потенціалів регіону;
 - ідентифікація тих проєктів публічно-приватного партнерства, що не потребують значних вкладень та можуть стати пілотними для регіону;
 - створення власної інституційної системи супроводу проєктів публічно-приватного партнерства, котра здатна буде забезпечити ефективну консультативну та інформаційну роботу на перших етапах розвитку проєктів.
- Отже, на тлі руйнувань інфраструктурних об'єктів в Україні та кон'юнктурних змін на ринку, основними напрямками популяризації публічно-приватного партнерства в регіонах України мають стати (і з обов'язковим урахуванням територіальних особливостей):
- виробництво, постачання та розподіл енергії в усіх її формах;

- ремонт та експлуатація транспортних шляхів;
- роботи із забезпечення населення питною та технічною водою;
- охорона здоров'я та реабілітація населення, в тому числі тих категорій громадян, що постраждали внаслідок військових дій та військовослужбовців;
- поводження із побутовими та промисловими відходами;
- забезпечення населення безперебійний зв'язком та інтернетом;
- створення специфічних освітніх середовищ та послуг.

Для цілей реалізації окреслених завдань, що постають перед органами місцевого самоврядування, необхідна чітка детермінація складових механізму реалізації публічно-приватного партнерства в регіонах. Така детермінація передбачає ідентифікацію об'єктно-суб'єктних відносин, інструментів, форм та методів реалізації подібного партнерства.

Саме такі детермінанти визначатимуть подальшу типологізацію публічно-приватного партнерства як умови розвитку регіональних ринків праці в сучасних умовах. Інструменти публічно-приватного партнерства слід класифікувати на економічні, стимулюючі та кадрові. Методи варто розділити на організаційні, інформаційні та правові. А от форми публічно-приватного партнерства напряму залежить від типів укладених угод: це можуть бути контракти, договори оренди, концесії, угоди створення спільних підприємств, технологічних центрів, створення особливих економічних зон тощо.

На сьогодні в економічній теорії та теорії публічного управління виокремлюють три основних форми публічно-приватного партнерства: економічне, правове та організаційне. Сутність економічного партнерства полягає у спільній реалізації комерційної діяльності приватним та публічним партнером. Сутність правового партнерства полягає в залученні приватних партнерів до розробки нормативно-правового та інструктивного регулювання підприємницької діяльності в регіоні. Організаційне партнерство передбачає взаємно у представників партнерів в управлінні та діяльності одне одного. Так, представники публічного партнера можуть бути залучені в діяльність партнера приватного не лише у формі контролю, а й на етапах реалізації окремих складових проєкту.

Отже, за результатами аналізу передумов типологізації проєктів публічно-приватного партнерства в регіонах України, обґрунтовано, що їх активізація може стати дієвим інструментом розвитку локальних ринків праці, а також

освіти в громаді та покращення рівня життя населення. Ефективна реалізація таких проєктів передбачає синергійну взаємодію усіх складових публічно-приватного партнерства, що ідентифіковані в дослідженні. Основними сферами реалізації партнерства є забезпечення електрикою, теплом та природним газом, водою, поводження з відходами, будівництво об'єктів транспортної інфраструктури, охорона здоров'я, туризм тощо. В результаті аналізу вдалося виявити особливості реалізації подібних проєктів в окремих галузях економічної діяльності у формі принципів їх реалізації, джерел фінансування, вартості проєктів, очікуваного ефекту для учасників тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гумницька М. В. Вплив публічно-приватного партнерства на реалізацію міжнародних проєктів : дис. на здобуття ступеня магістра, спеціальність «Економіка» / Нац. технічний ун-т України «Київський політехнічний ін-т ім. Ігоря Сікорського». Київ, 2018. 132 с.
2. Зайдель М. І. Публічно-приватне партнерство: європейський досвід та українські реалії. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Питання політології*. 2012. № 20. URL: <http://surl.li/ntghx>
3. Запатріна І. В. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проєктів і надання публічних послуг. *Економіка і прогнозування*. 2010. № 4. URL: <http://surl.li/ntgiq>
4. Державно-приватне партнерство. *Міністерство освіти і науки України* : веб-сайт. URL: <http://surl.li/nljum> (дата звернення: 17.10.2023).
5. Дорожня карта державно-приватного партнерства. *Міністерство економіки України*: веб-сайт. URL: <http://surl.li/nljsv> (дата звернення: 12.09.2023).
6. Львівщина – пілотна область у реалізації механізму державно-приватного партнерства. *Стрийська РДА* : веб-сайт. URL: <http://surl.li/nljub> (дата звернення: 18.09.2023).
7. Особливості застосування державно-приватного партнерства як механізму реалізації нової регіональної політики: аналітична записка. Аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України* : веб-сайт. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1239/> (дата звернення: 09.09.2023).
8. Ринок праці на заході України майже відновився. *Економічна правда*: веб-сайт. URL : <https://www.epravda.com.ua/news/2022/09/9/691357/> (дата звернення: 17.10.2023).
9. Сімак С. В. Інституційний розвиток публічно-приватного партнерства в системі державного управління : дис. док. наук з держ. упр-ня: 25.00.025 / Академія муніципального управління. Київ, 2016. 447 с.
10. Статистичні дані. *Державна служба статистики України*: веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 23.09.2023).